

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра економіки, підприємства

та туризму

Кваліфікаційна робота

на правах рукопису

Кучеренко Надія Юріївна

УДК 330.34:334.72(477.42)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Формування економічного потенціалу ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»

м. Житомир

Спеціальність 051 «Економіка»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Надія КУЧЕРЕНКО

Керівник роботи:

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки,

підприємництва та туризму

_____ Марина ЯРЕМОВА

Житомир 2023

Висновок кафедри економіки, підприємства і туризму

За результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри економіки, підприємства і туризму

№ 9 від «_____» _____ 2023

Завідувач кафедри економіки, підприємства і туризму

д.е.н., професор _____

Наталія ВАЛІНКЕВИЧ

«_____» _____ 2023

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____

Захистив (ла) кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____

Тетяна ДАВИДОВИЧ

АНОТАЦІЯ

Кучеренко Н. Ю. Формування економічного потенціалу ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» м. Житомир. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 051 «Економіка». – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

У роботі зазначено теоретико-методичні дослідження економічного потенціалу підприємства. Визначено сучасний рівень формування економічного потенціалу у ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС». Запропоновано шляхи покращення використання економічного потенціалу на підприємстві.

Ключові слова: економічний потенціал, підприємство, ефективність, формування.

SUMMARY

Kucherenko N. Yu. Formation of the economic potential of the enterprise “PETER-TRANS” LLS, Zhytomyr. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor’s degree in specialty 051 “Economics”. – Polissya National University, Zhytomyr, 2023.

The paper specifies the theoretical and methodological studies of the economic potential of the enterprise. Defines the current level of economic potential formation in “PETER-TRANS” LLC. Ways to improve the use of economic potential at the enterprise are proposed.

Keywords: economic potential, enterprise, efficiency, formation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	7
1.1. Сутнісна характеристика економічного потенціалу.....	7
1.2. Методичні підходи до оцінки формування та ефективного використання економічного потенціалу підприємства.....	9
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС».....	11
2.1. Характеристика підприємства та чинників його розвитку.....	11
2.2. Діагностика економічного потенціалу підприємств.....	13
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС».....	20
3.1. Шляхи підвищення ефективності використання економічного потенціалу підприємства.....	20
3.2. Економічне обґрунтування доцільності використання запропонованих заходів.....	21
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	29
ДОДАТКИ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми: Економічний потенціал підприємства визначається його наявними ресурсами, які можуть бути використані для досягнення успіху на ринку. Це включає матеріальні, виробничі і трудові ресурси, а також можливості для розвитку і впровадження нових технологій та інновацій. Для успішного розвитку підприємства важливо правильно використовувати доступні ресурси та надавати перевагу ефективним методам управління. Рациональне використання ресурсів означає оптимальне використання їх виробничих можливостей, забезпечення оптимального використання матеріалів і трудових ресурсів, а також пошук нових можливостей для розвитку. Однак, розвиток підприємства не можливий без постійного впровадження новітніх науково-технічних досягнень. Впровадження нових технологій і інновацій може підвищити ефективність виробничих і бізнес-процесів, а також створити конкурентну перевагу на ринку. Перевага підприємства над конкурентами та стійкий економічний розвиток залежать від правильного використання економічного потенціалу, це означає, що компанія повинна аналізувати свої можливості, вдосконалювати виробничі процеси і управлінські рішення, а також забезпечувати постійне вдосконалення. Враховуючи складну ситуацію на внутрішньому ринку та існуючу конкуренцію, підприємствам варто зосередитися на вивченні свого економічного потенціалу. Це дозволить забезпечити стійкі позиції на ринку, покращити конкурентоспроможність і досягати стабільного економічного розвитку.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних та прикладних аспектів формування економічного потенціалу підприємства.

Ключовими завдання кваліфікаційної роботи є:

1. Розглянути сутнісну характеристику економічного потенціалу;
2. Описати методичні підходи до оцінки формування і ефективного використання економічного потенціалу;

3. Надати організаційно-економічну характеристику ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»;

4. Оцінити економічний потенціал підприємства на підставі фінансово-економічної діяльності;

5. Визначити шляхи підвищення ефективності формування та використання економічного потенціалу.

Об'єктом дослідження є процес формування та ефективного використання економічного потенціалу в умовах екзогенних та ендогенних ризиків.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів щодо формування економічного потенціалу.

Інформаційна база дослідження включає законодавчі і нормативні; матеріали і дані періодичного друку (такі як журнали, статті, звіти, дослідження); монографічна та інша наукова література; дані бухгалтерської звітності досліджуваного товариства.

Методи дослідження. Під час роботи над кваліфікаційною роботою застосовувалися наступні методи дослідження: абстрактно-логічний; фінансово-економічний аналіз; графічний метод; статистичний аналіз тощо.

Основні результати дослідження апробовані у збірнику «Механізми управління розвитком територій» 2022 р. (Поліський національний університет м. Житомир) та у збірнику «Без коріння саду не цвісти» 2022 р. (Поліський національний університет м. Житомир).

Структура та обсяг роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури, додатків. Робота викладена на 31 сторінці комп'ютерного формату.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

1.1. Сутнісна характеристика економічного потенціалу

Становлення теорії потенціалу підприємства дійсно є складним інтеграційним процесом, що базується на багаторічній історії та використовує різні наукові підходи. Ця теорія утворена на основі ідей різних економічних концепцій та включає широкий спектр методів та методик оцінювання потенціалу підприємства.

Термін «потенціал» в етимологічному розумінні походить від латинського слова «*potentia*», що означає «сила» та «приховані можливості». Він використовується для позначення сил та можливостей, які можуть бути реалізовані в господарській практиці. Потенціал підприємства відображає комплексну картину наявних та майбутніх можливостей. Існує різноманітність підходів до визначення потенціалу підприємства, враховуючи його унікальні ресурси, запаси, виробничі та ринкові можливості, а також зовнішні та внутрішні чинники організації сучасного виробництва. Отже, теорія потенціалу підприємства досліджує різні підходи та методики оцінювання, аналізує внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на потенціал підприємства.

Теорія потенціалу підприємства досліджує різні компоненти та аспекти потенціалу підприємства і розглядає їх в контексті його розвитку та досягнення стратегічних цілей. У літературі зустрічаються різні підходи і визначення поняття «потенціал підприємства». Деякі автори розуміють підприємницький потенціал як сукупність ресурсів та можливостей підприємства, які використовуються для досягнення мети його розвитку і сталого зростання [10, 13].

На думку науковців, економічний потенціал підприємства може включати такі складові частини: виробничий, фінансовий, інвестиційний,

трудоий, маркетинговий, організаційно-управлінський потенціали [9, 13]. Ці різні компоненти взаємодіють між собою і допомагають підприємству досягти своїх стратегічних цілей і забезпечити стале розвиток. Важливо зазначити, що відсутність єдиного підходу до визначення потенціалу підприємства вносить певні труднощі в аналіз, оцінку та управління цим потенціалом. Визначення і структурування економічного потенціалу підприємства є важливим етапом для його ефективного використання, розвитку і досягнення максимально досяжного стану економічної системи [12].

Сутнісна характеристика компонентів економічного потенціалу підприємства можна представити як:

1. Виробничий потенціал: це сукупність ресурсів, обладнання, технологій та кваліфікацій працівників, які дозволяють підприємству виробляти товари та послуги.

2. Фінансовий потенціал: це сукупність фінансових ресурсів, які підприємство має або може залучити, для фінансування своєї діяльності, вкладання в розвиток та забезпечення фінансової стабільності.

3. Інвестиційний потенціал: це можливості підприємства для залучення та вкладання інвестицій з метою розширення виробництва, модернізації обладнання, розвитку нових продуктів або входу на нові ринки.

4. Трудоий потенціал: це сукупність кваліфікацій, навичок та компетенцій працівників, які сприяють виконанню виробничих завдань та забезпеченню конкурентоспроможності підприємства.

5. Маркетинговий потенціал: це здатність підприємства задовольняти потреби і вимоги ринку, розробляти та реалізовувати ефективні маркетингові стратегії, забезпечувати конкурентні переваги.

6. Організаційно-управлінський потенціал: це сукупність організаційно-управлінських ресурсів, які включають у себе системи управління, організаційну структуру, корпоративну культуру та управлінські процеси.

Різні складники потенціалу підприємства взаємодіють між собою та є важливими для досягнення стратегічних цілей та успішного розвитку суб'єкта господарювання. З усього вище перерахованого висновок можна зробити, що потенціал підприємства відображає наявні та майбутні можливості, які можуть бути максимально використані у господарській діяльності. Економічний потенціал підприємства визначається як найбільш ефективне використання сукупних можливостей, ресурсів та резервів для досягнення максимального стану економічної системи.

1.2. Методичні підходи до оцінки формування та ефективного використання економічного потенціалу підприємства

Розробка методичного підходу до комплексної оцінки економічного потенціалу підприємства з використанням бальної оцінки є цікавим напрямом і може забезпечити об'єктивність оцінок. Пропонуємо ознайомитись з нашим методичним підходом, який складається з наступних етапів:

Етап 1: Визначення ключових складових потенціалу: 1) виробничий потенціал: оцінка наявності та стану ресурсів, обладнання, технологій; 2) фінансовий потенціал: оцінка фінансових показників, стану фінансових ресурсів, ліквідності; 3) інвестиційний потенціал: оцінка можливостей залучення та вкладання інвестицій; 4) трудовий потенціал: оцінка кваліфікації, здібностей працівників, рівня зайнятості; 5) маркетинговий потенціал: оцінка конкурентної позиції, маркетингових стратегій, рівня задоволення потреб; 6) організаційно-управлінський потенціал: оцінка ефективності системи управління, корпоративної культури.

Етап 2: Вагова оцінка компонентів: встановлення ваги кожного компонента відносно інших. Наприклад, виробничий потенціал може мати більшу вагу, ніж організаційно-управлінський.

Етап 3: Встановлення шкали оцінок: визначення шкали, за якою будуть оцінюватись різні компоненти (наприклад, від 1 до 10, де 1 – найнижчий рівень, 10 – найвищий рівень).

Етап 4: Оцінка фактичних значень: 1) збір доступних даних з публічної звітності підприємства, що характеризують рівень кожного компонента; 2) оцінка фактичних значень кожного компонента з використанням встановленої шкали.

Етап 5: Розрахунок балів: 1) помноження оцінки фактичного значення кожного компонента на вагу цього компонента; 2) сумування отриманих балів для отримання загального балу економічного потенціалу.

Етап 6: Аналіз результатів і висновки: 1) аналіз отриманого балу та порівняння з попередніми періодами або з аналогічними підприємствами; 2) формулювання висновків щодо рівня економічного потенціалу підприємства та рекомендацій щодо його поліпшення.

Наш підхід має на меті забезпечити простість і об'єктивність оцінки економічного потенціалу підприємства з використанням доступних даних. Запропонований метод розрахунку дозволить здійснити комплексну оцінку та порівняти результати з іншими підприємствами чи попередніми періодами. Зрозуміло, що окрім переваг, методичний підхід до оцінки економічного потенціалу підприємства, що базується на доступних даних публічної звітності, може мати й деякі недоліки. Давайте розглянемо їх більш детально:

1. Обсяг обчислень: згідно зазначеного підходу, вимагається збір і аналіз великої кількості показників з публічних даних. Це може вимагати значних зусиль для збору та обробки інформації.

2. Суб'єктивність в градації: встановлення шкали оцінок для кожного компонента може бути суб'єктивним процесом. Рівнева градація показників може варіюватися залежно від важливості компонента і особистого бачення дослідника, що може вплинути на об'єктивність отриманих оцінок.

Хоча запропонований підхід має певні обмеження, він все ж має свою цінність і може слугувати початковою точкою для досліджень економічного потенціалу підприємства. Продовжуючи вдосконалювати методику та брати до уваги ці недоліки, можна покращити об'єктивність оцінки й отримані результати.

РОЗДІЛ 2.

СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ТОВ «ПЕТЕP-ТРАНС»

2.1. Характеристика підприємства та чинники його розвитку

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПЕТЕP-ТРАНС» знаходиться у Житомирському районі, село Корчівка. Компанія спеціалізується на вантажному транспорті, а також, на виробництві будівельних матеріалів (фанера, ламіль). Основний вид діяльності – вантажний автомобільний транспорт. Посередництво в торгівлі товарами означає виконання спеціальних функцій щодо сприяння встановленню комерційних зв'язків між виробниками і споживачами на товарному ринку. Компанія є незалежним спеціалізованим суб'єктом господарювання і здійснює свою діяльність на таких принципах:

- рівність сторін, тобто посередник вступає в партнерські відносини з виробниками і споживачами товарів, пропонуючи їм вибір контрагентів для господарських зв'язків і рівну відповідальність за порушення договірних умов;
- підприємливість – економічна винахідливість, зацікавленість у реалізації резервів та винахідливість у вирішенні конкретних проблем;
- оперативність означає мобільність, динамічність і своєчасність операцій постачання і збуту;
- сервісне обслуговування постачальників, тобто діяльність, що впливає з необхідності надання постачальникам різноманітних послуг; економічна зацікавленість в організації непрямих каналів розподілу;
- комерційний принцип діяльності, тобто підприємницька діяльність, спрямована на досягнення достатнього прибутку для посередника; договірна основа взаємовідносин з торговим партнером.

Компанія надає наступні послуги:

1. Комерційні (посередницькі) послуги:

- пошук відповідних товарів, постачальників та оптових покупців;

- вивчення попиту;
- допомога в рекламі продукції;
- маркетингові дослідження на замовлення клієнтів тощо.

2. Інформаційні та консультаційні послуги:

- надання науково-технічної, економічної, правової та рекламної інформації виробникам і покупцям;
- організація виставок, рекламних акцій, презентацій та дегустацій.

3. Транспортні послуги:

- доставка певних матеріалів, продуктів і товарів спеціальними транспортними засобами;
- отримання товарів за дорученням клієнта з місця відправлення або призначення;

4. Логістичні послуги:

- оптимізація способів та умов зберігання і транспортування товарів;
- формування комплектів замовлень
- відповідальне зберігання.

Компанія має лінійно-функціональну структуру управління з вертикальним розподілом повноважень і відповідальності за функції управління та прийняття рішень. Ця структура має три рівні управління. Така структура дозволяє організувати роботу керівників (директори - заступники директорів - начальники відділів або секторів - працівники відділів), тоді як функціональні відділи апарату управління компанії лише допомагають лінійним керівникам вирішувати адміністративні завдання. У лінійно-функціональній структурі управління лінійні керівники не підпорядковуються керівникам функціональних відділів апарату управління. Директори несуть безпосередню відповідальність за управління, функціональні відділи керують процесами взаємодії, а виробничі цехи ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» відповідають його бізнес-лініям. До основних відділів відносяться комерційний, транспортний та логістичний відділи, відділ постачання та відділ збуту.

2.2. Діагностика економічного потенціалу підприємства

Фінансово-економічний стан підприємства ґрунтується на розрахунку та порівнянні даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку, численних показників і коефіцієнтів, його поточного фінансового стану та прогнозування розвитку фінансово-економічних показників на найближчу перспективу; для оцінки динаміки фінансових показників за певний період часу та факторів, що спричинили відповідні зміни; для оцінки існуючих фінансових обмежень на шляху впровадження організаційних змін. Оцінку виробничого потенціалу ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» пропонується розглянути у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Оцінка виробничого потенціалу ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»

№ з/п	Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р.	
					+/-	%
1.	Власний капітал, тис. грн	29315	39164	39697	10486	35,8
2.	Позиковий капітал, тис. грн	44075	43159	39075	-5000	-5,7
3.	Майно разом, тис. Грн	84246	92323	91697	7451	5,8
4.	Основні засоби тис. грн:					
	- залишкова вартість	18553	20497	22918	4365	25,1
	- первісна вартість	26726	30659	36623	9897	34,7
	- знос	8753	10342	13142	4389	49,7
5.	Виробничі запаси, тис. грн	658	725	1081	423	73,3
6.	Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	750	835	1100	350	29,5

Джерело: розраховано за фінансовою звітністю підприємства.

Статутний капітал ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» не змінився у 2022 році порівняно з 2020 роком; розмір власного капіталу підприємства у 2020 році становив 10486 тис. грн., що на 35,8% більше порівняно з попереднім роком. Що стосується позикового капіталу, то з таблиці видно, що його розмір у 2022 році зменшився на 5000 тис. грн. або на 5,7% порівняно з 2020 роком. Аналіз стану основних засобів підприємства показує, що їх сума також збільшилася.

Так, у 2022 році порівняно з 2020 роком залишкова вартість основних засобів «ПЕТЕP-ТРАНС» зросла на 25,1%, первісна вартість – на 34,7%, знос – на 49,7%. Запаси у 2022 році зросли на 423 тис. грн. (73,3%) порівняно з 2020 роком, що зростанням обсягів діяльності підприємства. З цих показників можна зробити висновок, що ТОВ «ПЕТЕP-ТРАНС» використовує свої запаси дуже раціонально. Середньооблікова чисельність працівників у 2021 році становила 865 осіб, що на 24 особи більше, ніж у 2020 році, тобто 841 особа у 2020 р. Середньооблікова чисельність працівників у 2022 році становила 1089 осіб, що на 224 особи більше, ніж у 2021 році, що на 29,5% або на 248 осіб більше порівняно з 2020 роком. Оцінка фінансово-економічних результатів діяльності ТОВ «ПЕТЕP-ТРАНС» здійснена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Оцінка фінансово-економічних результатів діяльності
ТОВ «ПЕТЕP-ТРАНС» (тис. грн.)**

№ з/п	Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р.	
					+/-	%
1.	Чистий дохід від реалізації продукції	370657	388892	434623	63966	17,2
2.	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	320016	325170	356349	36333	15,9
3.	Валовий прибуток	53210	65427	79000	25790	43,0
4.	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	11057	14726	16236	5179	60,4
5.	Податок на прибуток від звичайної діяльності	2700	2784	2845	145	5,4
6.	Фінансові результати від звичайної діяльності	7350	10960	13157	5807	79,3
7.	Чистий прибуток	7380	10920	13162	5782	80,0
8.	Витрати на операційну діяльність разом	41690	51870	61010	19320	48,3
9.	Витрати на оплату праці	13955	18874	22030	8075	59,8
10.	Матеріальні затрати	5420	5940	7765	2345	40,9

Джерело: розраховано за фінансовою звітністю підприємства.

Використовуючи дані таблиці 2.2, можна проаналізувати основні економічні показники господарської діяльності підприємства: за період з 2020 по 2022 рік дохід від реалізації продукції збільшився на 63,96 млн. грн; чистий прибуток від реалізації продукції у 2022 році також збільшився на 17,2%, що означає, що підприємство є прибутковим і його чистий прибуток має тенденцію до збільшення з кожним роком.

Собівартість реалізованої продукції ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» також зросла на 36333 тис. грн. або на 15,9% порівняно з 2020 роком, що пов'язано з ростом бізнесу компанії та витрат, які впливають на формування цього показника. Валовий прибуток у 2022 році збільшився на 25790 тис. грн. або на 43,0% порівняно з 2020 роком. Крім того, у 2022 році податок на прибуток від звичайної діяльності збільшився на 145 тис. грн, або на 5,4%, порівняно з 2020 роком. Чистий прибуток у 2022 році збільшився на 5 782 тис. грн. (79,3%) до 13162 тис. грн. порівняно з 2020 роком. Це досить хороший показник роботи компанії.

На витрати ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» вплинуло збільшення обсягів діяльності компанії, що видно з даних, наведених у таблиці 2.2, де витрати у 2022 році зросли на 19320 тис. грн. або на 48,3% порівняно з 2020 роком. Точніше, матеріальні витрати у 2022 році зросли на 40,9% порівняно з 2020 роком. Це пов'язано як зі збільшенням обсягів діяльності компанії, так і зі зростанням цін на такі складові витрат, як паливо, електроенергія та амортизація витратних матеріалів. Витрати на персонал також зростали протягом аналізованого періоду і склали 22030 тис. грн. у 2022 році, що на 59,8% більше, ніж у 2020 році. На збільшення витрат на оплату праці значною мірою вплинуло збільшення кількості працівників у 2022 році

Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства наведені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка ефективності використання ресурсів ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»

№ з/п	Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., +/-
1.	Продуктивність праці тис. грн.	423,73	450,59	340,24	-83,49
2.	Рентабельність заробітної плати, %	65,94	69,82	71,66	5,72
3.	Фондовіддача, грн. / на 1 грн.	3,47	3,58	3,20	-0,27
4.	Фондомісткість, грн. / на 1 грн.	0,05	0,06	0,07	0,02
5.	Рентабельність основних засобів, %	9,85	11,23	11,90	2,05
6.	Чистий дохід на одиницю витрат, грн./ на 1 грн.	8,70	7,60	7,30	-1,4
7.	Прибуток на одиницю витрат, грн. / на 1 грн.	0,25	0,27	0,28	0,03
8.	Рентабельність продажу, %	16,28	17,58	18,50	2,22
9.	Рентабельність продукції, %	17,08	21,50	22,43	5,35

Джерело: розраховано за фінансовою звітністю підприємства.

Отже, з даних, наведених у таблиці 2.3, можна зробити висновок, що фондівіддача у 2022 році зменшилася на 0,27 відсоткових пункти порівняно з 2020 роком. Ці дані свідчать про ефективність використання підприємствами коштів на основні засоби. Фондовіддача характеризує кількість виробленої (реалізованої) продукції на грошову одиницю середньорічної вартості основних засобів. З таблиці видно, що показник фондівіддачі зменшився на 0,45 відсоткових пункти у 2022 році порівняно з 2020 роком. Це означає, що у 2020 році на одну гривню основних засобів припадало 5,35 грн. валової продукції, тоді як у 2022 році - 2,22 грн.

Капіталомісткість характеризує вартість основних засобів (основного капіталу), що припадає на одиницю виробленої продукції; капіталомісткість у 2022 році становила 0,08 порівняно з 2020 роком. Зростання фондомісткості означає зниження ефективності реалізації продукції та використання основних засобів, і навпаки.

Рентабельність основних засобів - це відношення чистого прибутку до вартості основних засобів. Так, у 2022 році цей показник у ТОВ "ПЕТЕР-ТРАНС" збільшився на 1,86 відсоткових пункти порівняно з 2020 роком. На збільшення цього показника значною мірою вплинуло збільшення чистого прибутку у 2022 році. Показник, що характеризує чистий прибуток на одиницю витрат у 2022 році зменшився майже на 2,05 відсоткових пункти порівняно з 2020 роком, тоді як прибуток на одиницю собівартості збільшився на 0,03 відсоткових пункти. У 2021 та 2022 роках прибуток на одиницю витрат становив 0,26 грн, Рентабельність виробництва у 2022 році становила 4,48%, що на 4,48 відсоткових пункти більше, ніж у 2020 році. Ліквідність характеризує здатність підприємства швидко перетворювати активи в грошові кошти. При оцінці ліквідності підприємства аналізується достатність поточних активів для погашення поточних зобов'язань (короткострокової кредиторської заборгованості).

Оцінка ліквідності ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» проаналізовано за допомогою даних, наведених у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Оцінка ліквідності ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»

№ з/п	Показники	Нормат. значення	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., +/-
	Загальний коефіцієнт покриття	>1	1,08	1,26	1,22	0,14
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,5	0,60	0,60	0,48	-0,12
	Коефіцієнт незалежної ліквідності	>0,5	0,68	0,79	0,87	0,19
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,09	0,04	0,06	-0,03
	Частка оборотних активів в загальній сумі активів	за планом	0,69	0,59	0,70	0,01

Джерело: розраховано за фінансовою звітністю підприємства.

Коефіцієнт поточної ліквідності протягом аналізованого періоду був вище нормативного значення: у 2022 році коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 0,26 відсоткових пункти порівняно з 2020 роком, до 1,32. Компанія ефективно здатна фінансувати свої зобов'язання за рахунок активів. Абсолютний коефіцієнт поточної ліквідності у 2022 році становив 0,06, порівняно з базовим значенням 0,2. Це означає, що компанія не може негайно погасити свої короткострокові зобов'язання за рахунок грошових коштів та короткострокових інвестицій. Цей показник на 0,14 нижчий за нормативне значення, що може призвести до недовіри до компанії. У 2022 році коефіцієнт поточної ліквідності ТОВ "ПЕТЕP-ТРАНС" становив 0,48, тоді як у 2020 році його значення було 0,60. Нормативне значення вище 0,5 свідчить про високу здатність погашати зобов'язання за рахунок оборотних активів. Це свідчить про загальну нестачу (нижче порогового значення) оборотних коштів у підприємств. Дані таблиці 2.5 використовуються для аналізу показників фінансової стійкості.

Таблиця 2.5

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «ПЕТЕP-ТРАНС»

№ з/п	Показник	Нормат. значен.	2020 р.	2021р.	2022 р.	2022 р. до 2020 р., +/-
1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,34	0,42	0,43	0,09
2	Коефіцієнт фінансової залежності	<2	2,88	2,36	2,31	-0,57
3	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,55	0,60	0,65	0,05
4	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	<0,1	1,90	1,45	1,60	-0,3
5	Коефіцієнт забезпечення власними коштами	>0,1	0,18	0,28	0,25	0,07
6	Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	0,53	0,74	0,76	0,23

Джерело: розраховано за фінансовою звітністю підприємства.

Коефіцієнт автономії, або коефіцієнт концентрації власного капіталу, показує частку коштів, інвестованих власниками компанії, у загальній сумі її

активів. Звичайне мінімальне значення для коефіцієнта автаркії оцінюється на рівні 0,5. Таким чином, у 2022 році частка власного капіталу в структурі капіталу компанії становила приблизно 43%. Протягом усього аналізованого періоду коефіцієнт автономії був нижчим за нормативне значення, збільшившись на 0,09 відсоткових пункти у 2022 році порівняно з 2020 роком. Це означає, що позикові кошти не забезпечені власними, тобто ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС», яке реалізувало майно, сформоване за рахунок власних коштів, не може погасити свій борг. Коефіцієнт фінансової залежності характеризує, скільки одиниць сукупних ресурсів припадає на одиницю капіталу. Таким чином, можна побачити, що протягом 2020-2022 років коефіцієнт фінансової стійкості був дещо нижчим за нормативне значення.

За результатами проведеного аналізу діяльності ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» можна зробити висновок, що у 2022 році порівняно з 2020 роком виробничо-фінансовий стан підприємства покращився: збільшилися темпи реалізації продукції та послуг, темпи зростання чистого прибутку.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»

3.1. Шляхи підвищення ефективності використання економічного потенціалу підприємства

Потенціал підприємства – це складна система, що включає основні фонди, трудові ресурси, технологію, енергетичні ресурси та інформацію. Іншими словами, кінцевий результат і його функція, тобто випуск продукції, можуть бути досягнуті лише тоді, коли всі елементи потенціалу наявні. Здатність впроваджувати новітні досягнення науки і техніки, гнучкість, адаптивність до продукту та відповідність економічним, виробничим і технологічним умовам.

Економічні, виробничі та технічні умови постійно змінюються. Проблема ефективності виробництва завжди займала важливе місце серед найважливіших питань економічної науки. Під ефективністю підприємства розуміється використання основних фондів, оборотних активів, трудових ресурсів, фінансових ресурсів та нематеріальних активів за певний період часу. Економічна ефективність – це складний і суперечливий процес, зумовлений взаємодією багатьох факторів, що впливають на розвиток виробництва. Підвищення продуктивності праці можна досягти за рахунок мотиваційних програм для працівників, коригування управлінських процесів. Підвищення продуктивності праці можна забезпечити за рахунок мотиваційних програм для працівників, коригування управлінських процесів, удосконалення методів роботи та зміни стилю управління. Це включає вдосконалення методів роботи та зміну стилю управління. Для промислових підприємств.

Вирішення проблеми ефективного використання робочої сили є одним із шляхів підвищення продуктивності праці. Використання трудового потенціалу є основою для прийняття управлінських рішень, у тому числі щодо

відповідності між продуктивністю. Враховуючи, що трудомісткі процеси є поширеними, більш досконалі методи роботи є надзвичайно перспективними у забезпеченні зростання підприємств. Постійне вдосконалення методів роботи передбачає підвищення ефективності (продуктивності) підприємств. Тому відповідний стиль управління як невід'ємна складова сучасного менеджменту є дієвим фактором підвищення ефективності управління підприємством.

3.2. Економічне обґрунтування доцільності використання запропонованих заходів

Завдяки сучасним засобам комунікації, програмним продуктам і комп'ютерній техніці можлива динамічна координація поведінки. Підвищення операційної ефективності. У сучасних умовах це можливо лише на основі комплексного дослідження регіонального ринку. Це можливо лише на основі комплексного вивчення регіонального ринку, прогнозування майбутніх умов, здійснення виважених дій адміністративних органів щодо регулювання регіонального ринку та розвитку відповідних регіональних ринків.

Основним його напрямом є технологічне переоснащення підприємств за рахунок оновлення обладнання та автоматизації технологій, освоєння нових виробництво нових видів продукції для підвищення прибутковості галузі за рахунок зниження матеріаломісткості. Досягнення максимальної ефективності виробництва за рахунок зниження матеріаломісткості та енергоємності продукції.

Розробка та використання сучасних технологій, що відповідають економічним, соціальним та екологічним вимогам. Розробка та використання сучасних технологій, що відповідають економічним, соціальним та екологічним вимогам. До напрямів підвищення економічного потенціалу підприємств можна віднести:

- покращити роботу відділів маркетингу та збуту (наприклад, запаси продукції на складах).

- складських запасів продукції) та підвищити ефективність використання капіталу компанії;
- удосконалення кадрової політики компанії (в частині розробки заходів щодо більш ефективного використання робочої сили); □
- удосконалення кадрової політики компанії (в частині розробки заходів щодо ефективнішого використання робочої сили). Залучення нового персоналу та
 - перепідготовка наявних працівників (у формі навчальних курсів або безпосередньо на робочому місці).
 - перепідготовка має позитивний вплив на управління компанією;
 - удосконалення систем управління (підвищення рівня відповідальності керівництва за прийняті рішення).

Одним з основних напрямів підвищення потенціалу є орієнтація втрат ресурсів (сировини, енергії, робочої сили). Це можливо шляхом модернізації існуючих технологій на основі технологічних інновацій. Ефективне управління формуванням та використанням виробничого потенціалу підприємств забезпечує підвищення продуктивності праці, збільшення обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках, економічно ефективної продукції розвиток та модернізація виробничої інфраструктури, має безпосередній вплив на розвиток потенціалу підприємств в цілому.

Не основною діяльністю підприємства ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» є оптова торгівля деревиною та будівельними матеріалами. Для розвитку економічного потенціалу підприємства доцільним є нарощування основних фондів підприємства.

Таким чином, я пропоную придбати для підприємства оновлений удосконалений комбінований деревообробний станок FDB Maschinen MLQ300T.

Комбінований деревообробний верстат FDB Maschinen MLQ300T є багатофункціональним верстатом, який дозволяє виконувати різні операції з

обробки деревини. Завдяки своїй конструкції та функціональності цей верстат може замінити декілька окремих верстатів та забезпечити ефективну обробку деревини.

Однією з особливостей верстата є вдосконалена конструкція торцювальної каретки, що забезпечує більш точну та стабільну роботу. Жорстка чавунна рама посиленої конструкції також допомагає забезпечити стабільну роботу верстата та знизити вібрації.

Потужний електродвигун з передачею моменту на два клинові ремені дозволяє забезпечити високу надійність та довговічність конструкції. Верстат також має функції самозаточення полотен фуганка, дискових пилок та фрез, що дозволяє зменшити час та зусилля на обслуговування та зберегти витрати на заміну різальних інструментів.

FDB Maschinen MLQ300TB є потужним та надійним верстатом, який може бути використаний для обробки деревини на різних етапах виробництва. Його функціональність та універсальність дозволяють знизити витрати на обладнання та забезпечити ефективну роботу. Верстат виконує такі функції: фрезерування, фугування, свердління, довбання, фрезерування фаски, розпилювання, стругання, рейсмусування,

Технологічна характеристика комбінованого деревообробного верстата FDB Maschinen MLQ 300 TB наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Технологічна характеристика комбінованого деревообробного
верстата FDB Maschinen MLQ 300 TB**

Основні	
Максимальна ширина стругання	300 мм
Максимальний діаметр диска	250 мм
Виробник	FDB Maschinen
Максимальна глибина стругання	3 мм
Стан	Новий
Країна виробника	Китай
Вживана потужність	2.2 кВт
Число оборотів холостого ходу	3100 об/мин
Додаткові властивості	
Довжина столу	1210 мм

Продовження таблиці 3.1	
Ширина заготовки	300 мм
Ширина столу	390 мм
Налаштування мережі	
Напруга	220 В
Загальні налаштування	
Вага	200 кг
Ширина	1575 мм
Довжина	1210 мм
Висота	850 мм
Додаткова характеристика	
Розмір пильного диску	250x2.6x25 мм
Розмір столу рейсмуса	560x300 мм
Розмір підйомного столу розпилю	700x170 мм
Розмір додаткового рухомого стола	435x345 мм
Максимальний діаметр фрези	85 мм
Максимальна висота переміщення підйомного столу	40 мм
Максимальна товщина розпилювання	100 мм
Максимальна ширина (висота) фрези	70 мм
Максимальне поздовжнє / поперечне / вертикальне переміщення довб	120 / 100 / 50 мм
Хід додаткового рухомого стола	960 мм
Швидкість подачі	рейсмуса: 6.5 м/хв

Джерело: побудовано автором на основі джерела [22]

Отже, за даною характеристикою можна зробити висновок, що даний станок є досить потужним, компактним. Якщо підприємство встановить для роботи цей верстат – то значно полегшить роботу працівникам, збільшить кількість виробленої продукції, зменшить витрати на оплату праці та інші матеріальні витрати.

Також при розробці проекту ми розраховали економічні показники впровадження комбінованого деревообробного верстата FDB Maschinen MLQ 300 TB на ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС». Дані представлені в табл. 3.2

Таблиця 3.2

Економічні показники впровадження комбінованого деревообробного верстата FDB Maschinen MLQ 300 TB на ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»

Показник	Вартість, грн
Комбінований деревообробний верстат FDB Maschinen MLQ 300 TB (2 шт)	106000
Амортизація (знос), грн.	6360
Монтаж, технічне обслуговування, грн.	35000
Всього витрат за рік, грн	147360
Грошові надходження, грн	210000

Продовження таблиці 3.2	
Отримано прибуток, грн	62640
Термін окупності, рік	1,7

Джерело: власні дослідження.

Отже, встановлення впровадження комбінованого деревообробного верстата FDB Maschinen MLQ 300 ТВ підприємство витратить: 106000 тис. грн. на закупівлю верстатів, на знос верстата – 6360 грн., на технічне обслуговування – 35000 тис. грн., за рік витратить – 147360 тис. грн., надходження будуть становити – 210000 тис. грн., підприємство отримає прибуток у розмірі 62640 тис. грн., термін окупності верстата становить 1 рік 7 місяців.

Таблиця 3.3

Формування грошових потоків за періодами реалізації проекту впровадження комбінованого деревообробного верстата FDB Maschinen MLQ 300 ТВ на ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»

Показники	Роки				
	2024	2025	2026	2027	2028
1. Чистий грошовий потік, грн.	210000	219000	226000	235000	241000
2. Чистий дисконтований грошовий потік за ставкою 25 %, грн.	52500	54750	56500	58750	60250

Джерело: складено автором

За 2024 -2028 періоди реалізації проекту впровадження комбінованого деревообробного верстата FDB Maschinen MLQ 300 ТВ на ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» формування грошових потоків буде наступним: чистий грошовий потік збільшиться, якщо у 2024 році – 210000 тис. грн., то у 2028 році плануємо отримати – 241000 тис. грн.

Таблиця 3.4

Результати реалізації інвестиційного проекту щодо впровадження комбінованого деревообробного верстата FDB Maschinen MLQ 300 ТВ на ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС»

Показник	Прогнозне значення
Обсяг інвестицій, грн.	147360
Чистий приведений дохід (NPV), грн.	62640
Індекс дохідності (PI), %	2,35
Внутрішня норма дохідності (IRR), %	42,5
Дисконтований період окупності проекту (DPP), років	1,7

Джерело: складено автором

Чистий дисконтований грошовий потік складатиме: у 2024 році – 52500 тис. грн., а у 2028 році – 60250 тис. грн.

Отже, за результатами реалізації інвестиційного проекту щодо впровадження комбінованого деревообробного верстата FDB Maschinen MLQ 300 ТВ на ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» впливає наступний висновок: обсяг інвестицій складе 147360 тис. грн., чистий приведений дохід – 62640 тис. грн., індекс дохідності – 2,35, внутрішня норма дохідності – 42,5 %, дисконтований період окупності проекту становить 1 рік 7 місяців.

ВИСНОВКИ

Економічний потенціал підприємства – це сукупність можливостей підприємства визначати, формувати та максимізувати задоволення потреб споживачів у його продукції та послугах у процесі оптимальної взаємодії із зовнішнім середовищем та раціонального використання економічних ресурсів. Теоретико-методологічною основою комплексної оцінки економічного потенціалу є виокремлення його елементного складу (виробничий, трудовий, інноваційний та інвестиційний потенціал), визначення економічного потенціалу базової галузі та регіону, а також механізму використання економічного потенціалу адміністративно-виробничої системи. Економічний потенціал підприємства являє собою сутнісну здатність максимально задовольняти потреби споживачів, оптимізувати використання наявних ресурсів та враховувати інтереси держави, визначати напрями розвитку підприємства, виходячи з кон'юнктури ринку, зумовлювати формування конкретних планів дій на перспективу та бути основним критерієм управління сучасним підприємством.

Для того, щоб оцінити економічний потенціал підприємства, необхідно визначити вартість активів підприємства та обсяг економічних операцій, які підприємство може здійснити в майбутньому. Економічні ресурси та економічні вигоди оцінюються за допомогою вартісних показників та вимірників. Оцінці підлягають такі види активів підприємства: людські ресурси, нематеріальні активи, капітальні інвестиції, основні засоби, довгострокові фінансові інвестиції, виробничі запаси, незавершене виробництво.

Статутний капітал ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС» залишився незмінним у 2022 році порівняно з 2020 роком: розмір власного капіталу компанії у 2020 році становив 10486 тис. грн, що на 35,8 % більше порівняно з попереднім роком. Що стосується позикового капіталу, то його розмір у 2022 році зменшився на 5,5 % або на 3035 тис. грн порівняно з 2020 роком. Аналіз основних засобів компанії показує, що їх обсяг також збільшився. Так, порівняно з 2020 роком

залишкова вартість основних засобів «ПЕТЕP-ТРАНС» у 2022 році зросла на 27,1%, вартість придбання - на 37,9%, знос - на 59,7%; запаси у 2022 році зросли на 523 тис. грн або на 83,28% порівняно з 2020 роком, що пов'язано із зростанням бізнесу компанії зростанням бізнесу компанії. З цих показників можна зробити висновок, що ТОВ «ПЕТЕP-ТРАНС» дуже раціонально використовує свої запаси. Середньооблікова чисельність працівників у 2021 році становить 865 осіб, що на 24 особи, або на 841 працівника більше, ніж у 2020 році. Середньооблікова чисельність працівників у 2022 році становить 1089 осіб, що на 224 особи більше, ніж у 2021 році, тобто на 29,5% або на 248 осіб більше, ніж у 2020 році.

Основні економічні показники господарської діяльності компанії: за період з 2020 по 2022 рік товарообіг збільшився на 63,96 млн грн, що свідчить про те, що компанія ефективно реалізує свою продукцію; чистий прибуток від реалізації у 2022 році також збільшився на 17,2%, що свідчить про те, що компанія є прибутковою, тобто чистий прибуток компанії має тенденцію до збільшення з кожним роком. Собівартість реалізованої продукції «ПЕТЕP-ТРАНС» також зросла на 40733 тис. грн (12,9%) порівняно з 2020 роком, що пов'язано зі зростанням бізнесу компанії та витрат, які впливають на формування цього показника. Валовий прибуток у 2022 році збільшився на 23233 тис. грн (41,0%) порівняно з 2020 роком. Збільшення валового прибутку мало значний вплив на збільшення чистого прибутку. Крім того, податок на прибуток від звичайної діяльності у 2022 році збільшився на 175 тис. грн (6,4%) порівняно з 2020 роком. Чистий прибуток у 2022 році збільшився на 5 804 тис. грн (79,0%) до 1 139 тис. грн порівняно з 2020 роком. Це досить хороший показник роботи компанії.

ТОВ «ПЕТЕP-ТРАНС» вплинуло збільшення обсягів діяльності компанії: у 2022 році витрати зросли на 19 333 тис. грн. або на 46,3% більше, ніж у 2020 році. Зокрема, витрати на матеріали у 2022 році зросли на 49,2% порівняно з 2020 роком. Це пов'язано як зі збільшенням завантаження потужностей компанії, так і з подорожчанням таких складових витрат, як

паливо, електроенергія та амортизація витратних матеріалів. Витрати на персонал також зросли протягом аналізованого періоду і склали 2 270 тис. грн у 2022 році, що на 57,8% більше порівняно з 2020 роком. Зростання витрат на оплату праці в основному пов'язане зі збільшенням кількості працівників у 2022 році, що на 57,8% більше, ніж у 2020 році; у 2022 році витрати на оплату праці зросли до 2 270 тис. грн, що на 57,8% більше, ніж у 2020 році. Збільшення витрат на оплату праці в основному пов'язане зі збільшенням кількості працівників у 2022 році.

Одним з основних напрямків розбудови потенціалу є боротьба з втратами ресурсів (сировини, енергії та робочої сили). Ефективне управління формуванням та використанням виробничого потенціалу підприємств забезпечує підвищення продуктивності праці. Ефективне управління формуванням та використання економічного потенціалу підприємств сприяє збільшенню обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, забезпечує рентабельну розробку продукції та модернізацію виробничої інфраструктури, а також має безпосередній вплив на розвиток потенціалу підприємства в цілому.

Таким чином, обладнання FDB Maschinen MLQ300TB ня полегшує роботу працівників, оскільки робота автоматизована. Іншими словами, за цією характеристикою можна зробити висновок, що машина досить потужна і компактна. Якщо підприємство встановить цей верстат, робота його працівників значно полегшиться, кількість виробленої продукції збільшиться, а трудові та інші матеріальні витрати зменшаться. Таким чином, підприємство понесе наступні витрати 106 000 тис. грн. на придбання верстата, 6360 тис. грн. на амортизацію верстата, 35 000 тис. грн. на технічне обслуговування, 147360 тис. грн. на рік, дохід 210000 тис. грн., прибуток 62640 тис. грн., термін окупності 1 рік 7 місяців.

Сума інвестицій становить 147360 тис. грн., чиста теперішня вартість - 62640 тис. грн., індекс прибутковості - 2,35, внутрішня норма рентабельності - 42,5%, період окупності - 1 рік і 7 місяців. Це досить позитивна динаміка та вигідний проєкт для підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Економіка підприємства в умовах ринкової трансформації: монографія / д.е.н., проф. О.Г. Янковий; О.Г. Янковий: Атлант, 2010. 390 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. в.т. Бузеля; Київ; Ірпінь: Перун, 2005. т. VIII. 1728 с.
3. Ожегов С.І. Тлумачний словник російської мови: бл. 100 000 слів, термінів, фразеологізмів.
4. Л.І. Скворцов; 28-е вид., перероб. і доп. М.: Мир и образование; Ониск, 2012. 1376 с.
5. Борисов А.Б. Великий економічний словник. м.: книжковий світ, 2009. 864 с.
6. Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. київ, 2006. URL: http://library.nlu.edu.ua/poln_text/knigi/kondor/economic_sl_2006.pdf.
7. Економічне обґрунтування терміну "потенціал підприємства". науковий вісник національного технічного університету України. 2010. випуск 20.3. с. 139-142.
8. Визначення сутності понять "потенціал" та "вартість". Вісник Хмельницького національного університету. Вісник університету. 2010. № 4. т. 4. с. 305-308.
9. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник - К.: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.
10. Економічний потенціал сільськогосподарських підприємств: механізми формування та розвитку. Березін О.В., Плотнік О.Д. Полтава: Інтер Графіка, 2012. 221 с.
11. Антикризове управління економічним потенціалом. Бізнес-інформ. 2012. № 5. с. 248-250.
12. Економічний потенціал підприємств: монографія - Суми: Університетська книга, 2002. 309 с.

13. особливості формування економічного потенціалу підприємств в умовах циклічних коливань.

14. Маслак О.І., Квятковська Л.А., Безручко О.О. Реальні проблеми економіки. 2012. № 9(135). С. 36-46.

15. Безручко О.О. Формування механізмів стратегічного управління потенціалом підприємств. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. № 41. с. 209-215.

16. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 (затверджена Держспоживстандартом): зміна від 29 листопада 2010 р. № 530 та наказ від 11 листопада 2010 р. № 457 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http:// www.ecostandart.com.ua/klassifikatory.html](http://www.ecostandart.com.ua/klassifikatory.html) .

17. Каплан Р. С. Організації, орієнтовані на стратегію. Як організаціям, що використовують збалансовану систему показників, досягти успіху в новому бізнес-середовищі / Р. С. Каплан, Д. П. Нортон - М. : Олімп-Бізнес, 2009. 416 с.

18. Баумгартен Л. В. Побудова збалансованої системи показників на прикладі туристичної організації / Л. В. Баумгартен // Фінансовий менеджмент. 2008. № 5. - С. 15-20.

19. Розробка системи збалансованих показників / за ред. А. М. Гершуна та Ю. С. Нефедьєвої. М.: Олімп-Бізнес, 2007. 128 с.

20. Добринін Н. А. Укрупнене підприємство як нова індустріальна парадигма / Н. А. Добринін // Вісник Самарського державного економічного університету. Вісник Самарського державного економічного університету. 2010. № 2. - С. 28-30.

21. Фінансова звітність ТОВ «ПЕТЕР-ТРАНС».

22. Toolsenergy комбінований деревообробний станок FDB Maschinen MLQ300TB, 2023. URL: <https://toolsenergy.com.ua/>